

نگرش ایرانیان به انتخابات ۱۴۰۲

بهمن ۱۴۰۲

گروه مطالعات افکارسنجی
ایرانیان (گمان)

مدیر پروژه

عمار ملکی

موسسه گمان از همکاری داوطلبانه تیم سایفون (Psiphon) که در انتشار عمومی پرسشنامه و نمونه‌گیری ما را یاری کردند، و همچنین از تمامی کسانی که به روش‌های مختلف به انجام این نظرسنجی کمک رساندند، صمیمانه سپاسگزاری می‌کند. این پژوهش سفارش‌دهنده نداشته است و موسسه گمان بطور مستقل آن را انجام داده است.

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان) یک موسسه پژوهشی غیرانتفاعی، مستقل و ثبت‌شده در کشور هلند است. تمام حقوق مادی و معنوی این پژوهش متعلق به موسسه گمان است و هر نوع استفاده از کل یا بخشی از محتوای این سند تنها با ذکر منبع مجاز است.

سایت: www.gamaan.org ایمیل: info@gamaan.org واتس‌آپ: ۰۰۳۱۶۴۴۸۶۰۲۲۴
تلگرام: t.me/gamaanresearch توئیتر: [@gamaanresearch](https://twitter.com/gamaanresearch) اینستاگرام: [@gamaanresearch](https://www.instagram.com/gamaanresearch)

چکیده یافته‌های نظرسنجی

- نظرسنجی «نگرش ایرانیان به انتخابات ۱۴۰۲» از تاریخ ۱۱ تا ۱۸ بهمن ۱۴۰۲ به مدت ۸ روز انجام گرفت. نتایج این گزارش بر مبنای نمونه آماری متوازن شده، شامل ۵۸،۰۱۵ پاسخ‌دهنده از داخل ایران می‌باشد. یافته‌های این گزارش، **دیدگاه افراد باسواد بالای ۱۹ سال ساکن ایران (برابر با ۹۰٪ جمعیت بزرگسال ایران)** را بازتاب می‌دهد و با سطح اعتبار ۹۵٪ و فاصله اعتبار ۵٪ قابل تعمیم به این جامعه هدف است.
- نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد درحالی‌که حدود یک ماه به انتخابات مجلس شورای اسلامی مانده است، حدود ۱۵٪ جامعه آماری قصد دارند که قطعا در انتخابات مجلس شورای اسلامی رای دهند درحالی‌که ۷۷٪ اعلام کرده‌اند که در انتخابات رای نمی‌دهند؛ همچنین حدود ۸٪ هم هنوز تصمیم قطعی نگرفته‌اند. مقایسه نتایج این نظرسنجی با نظرسنجی پیشین نشان می‌دهد که حدود ۸٪ از کسانی‌که تیر ماه هنوز تصمیم مشخصی نداشتند، ظاهرا قصد شرکت در انتخابات را ندارند؛ در مقابل حدود ۱٪ افرادی‌که مردد بودند، تصمیم به رای دادن گرفته‌اند.
- همچنین نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد که حدود ۳۸٪ جامعه از زمان برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی (در ماه اسفند) اطلاع نداشتند.
- مقایسه رفتار انتخاباتی پاسخ‌دهندگان در انتخابات پیشین و تصمیم آنها برای انتخابات پیش‌رو نشان می‌دهد که ۳۹٪ کسانی‌که در انتخابات مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۸ رای داده‌اند، قصد شرکت در انتخابات امسال را ندارند. همچنین در میان کسانی‌که برای اولین بار می‌توانند در انتخابات مجلس شرکت کنند (رای اولی‌ها)، ۶۵٪ آنها قصد شرکت در انتخابات را ندارند درحالی‌که حدود ۲۷٪ آنها می‌خواهند رای دهند.
- در پاسخ به این پرسش که «اگر همین امروز یک رفراندوم آزاد با سوال "جمهوری اسلامی: آری یا نه؟" برگزار شود، رای شما چه خواهد بود؟». رای حدود ۷۵٪ پاسخ‌دهندگان «نه به جمهوری اسلامی» و انتخاب ۱۶٪ «آری به جمهوری اسلامی» بوده است و حدود ۹٪ گزینه «نمیدانم» را انتخاب کردند.
- در این نظرسنجی از شرکت‌کنندگان سوال شد که در میان دو گزینه شرکت در اعتراضات (مانند اعتراضات سال گذشته) و شرکت در انتخابات (مانند انتخابات مجلس شورای اسلامی)، کدام روش را برای ایجاد تغییر در شرایط کشور موثرتر می‌دانند. حدود یک سوم جامعه آماری (۳۳٪) شرکت در اعتراضات را روش موثرتری می‌دانند درحالی‌که حدود ۱۳٪ آنها شرکت در انتخابات را روش بهتری می‌دانند. همچنین حدود یک سوم جامعه (۳۳٪) هیچ یک از این دو روش را برای ایجاد تغییر در شرایط کشور موثر نمی‌دانند.
- در این نظرسنجی همچنین دیدگاه ایرانیان درباره جنگ میان اسرائیل و حماس مورد پرسش قرار گرفت. در پاسخ به این سوال که از نظر شما کدام یک از طرفین این درگیری مقصر اصلی جنگ است، حدود ۳۵٪ پاسخ‌دهندگان حماس را مقصر اصلی این نزاع، و در مقابل حدود ۲۰٪ اسرائیل را مقصر اصلی این جنگ می‌دانند. همچنین حدود ۳۱٪ هر دو را مقصر این درگیری می‌دانند.

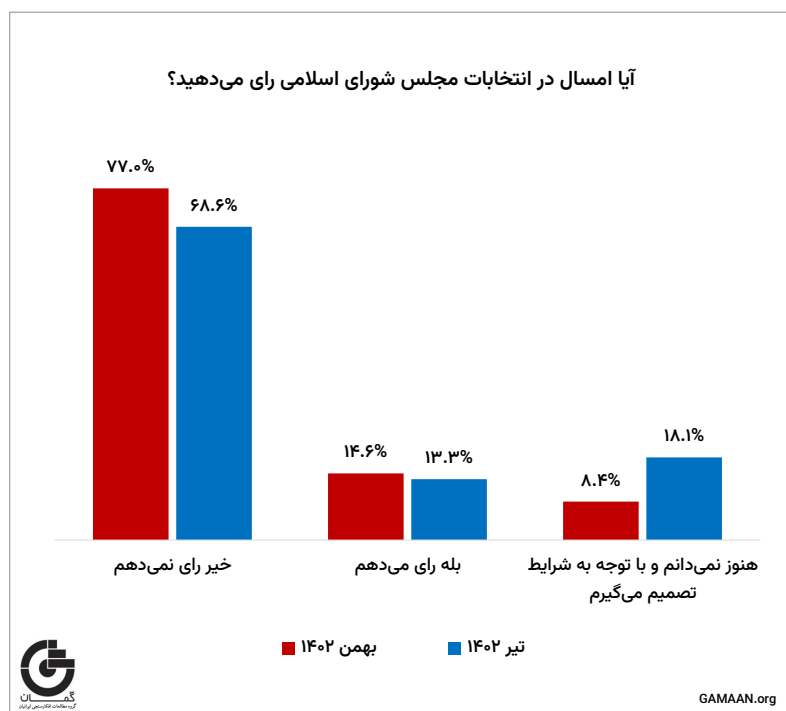
بخش اول: یافته‌های اصلی نظرسنجی

در این گزارش تمامی نتایج و جداول بر مبنای «نمونه وزن‌دهی شده» برای نمونه داخل کشور محاسبه شده است. یافته‌های این نظرسنجی را می‌توان با سطح اعتبار ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار ۵٪ (credibility interval)، که معادل سطح اطمینان و حاشیه خطا برای نظرسنجی‌های آنلاین است، به جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (یعنی حدود ۹۰٪ جمعیت بزرگسال ایران) قابل تعمیم دانست. (اطلاعات کامل درباره روش‌شناسی و مشخصات نمونه آماری در بخش دوم ارائه شده است).

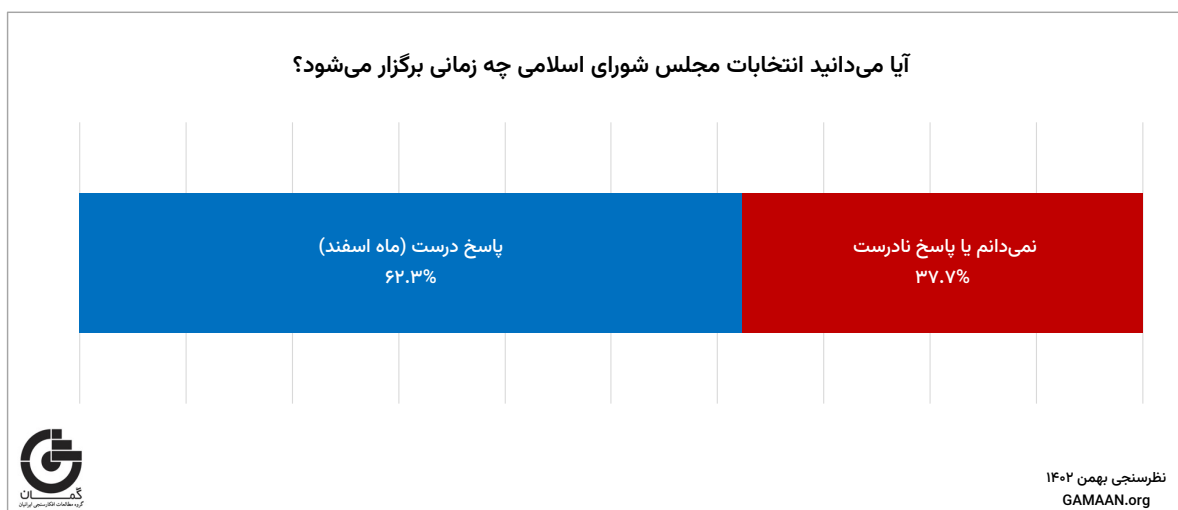
۱-۱ تمایل مردم برای مشارکت در انتخابات مجلس شورای اسلامی

در این نظرسنجی که حدود یک ماه مانده به برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی انجام گرفت، از پاسخ‌دهندگان سوال شد که آیا امسال در انتخابات مجلس شورای اسلامی رای می‌دهند؟ این سوال همچنین در نظرسنجی موسسه گمان در تیر ماه امسال هم مورد پرسش قرار گرفته بود. بر طبق نتایج این نظرسنجی (نمودار ۱)، حدود ۱۵٪ جامعه آماری قصد دارند که قطعا در انتخابات مجلس شورای اسلامی رای دهند درحالی‌که ۷۷٪ اعلام کرده‌اند که در انتخابات رای نمی‌دهند؛ همچنین حدود ۸٪ هم هنوز تصمیم قطعی نگرفته‌اند. مقایسه نتایج دو نظرسنجی نشان می‌دهد که حدود ۸٪ از کسانی که تیر ماه هنوز تصمیم مشخصی نداشتند، ظاهرا قصد شرکت در انتخابات را ندارند؛ در مقابل حدود ۱٪ کسانی که مردد بودند، تصمیم به رای دادن گرفته‌اند. همچنین نتایج این نظرسنجی نشان داد که حدود ۳۸٪ جامعه از زمان برگزاری انتخابات مجلس شورای اسلامی (در ماه اسفند) اطلاع نداشتند (نمودار ۲).

نمودار ۱

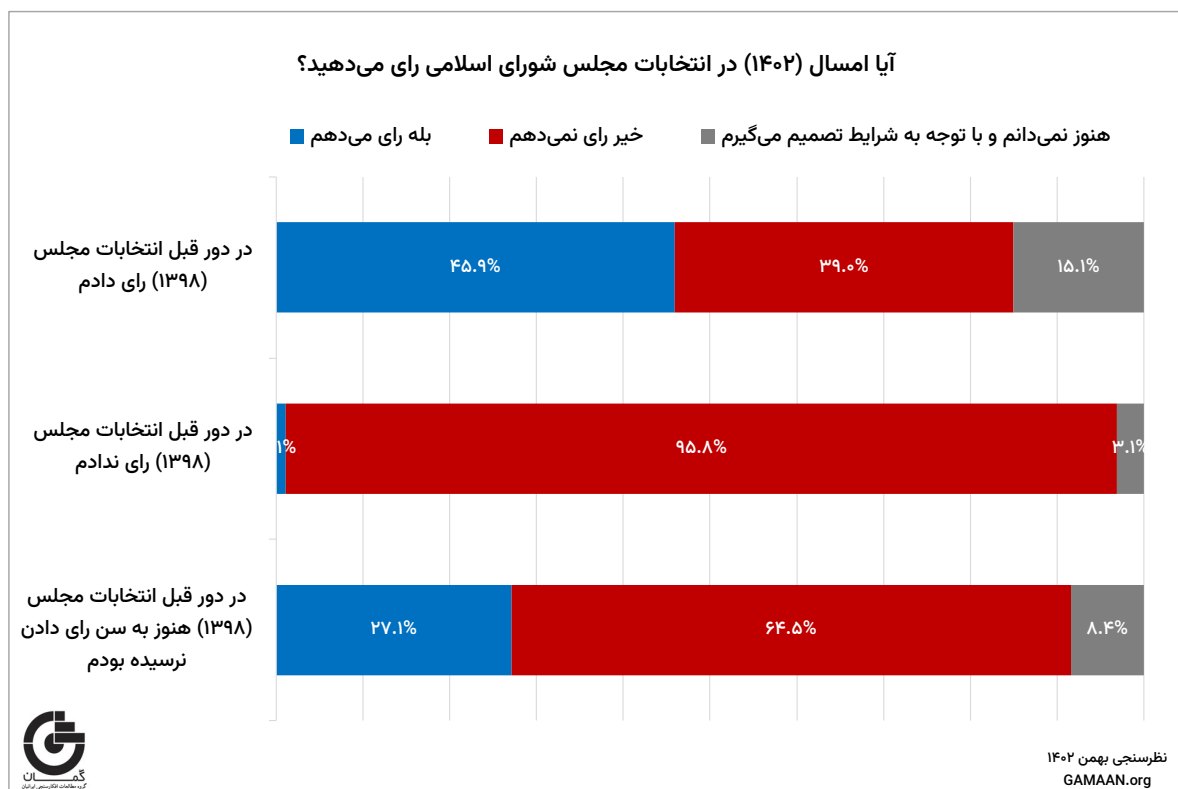

نمودار ۲

در این نظرسنجی همچنین از شرکت‌کنندگان سوال شد که آیا در انتخابات دوره قبل مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۹۸ مشارکت داشته‌اند. مقایسه رفتار انتخاباتی پاسخ‌دهندگان در انتخابات پیشین و تصمیم آنها برای انتخابات پیش‌رو نشان می‌دهد ۳۹٪ کسانی که در انتخابات سال ۱۳۹۸ رای داده‌اند، قصد شرکت در انتخابات امسال را ندارند. همچنین در میان کسانی که برای اولین بار می‌توانند در انتخابات مجلس شرکت کنند (رای اولی‌ها)، ۶۵٪ آنها قصد شرکت در انتخابات را ندارند درحالی‌که حدود ۲۷٪ آنها می‌خواهند رای دهند (نمودار ۳).

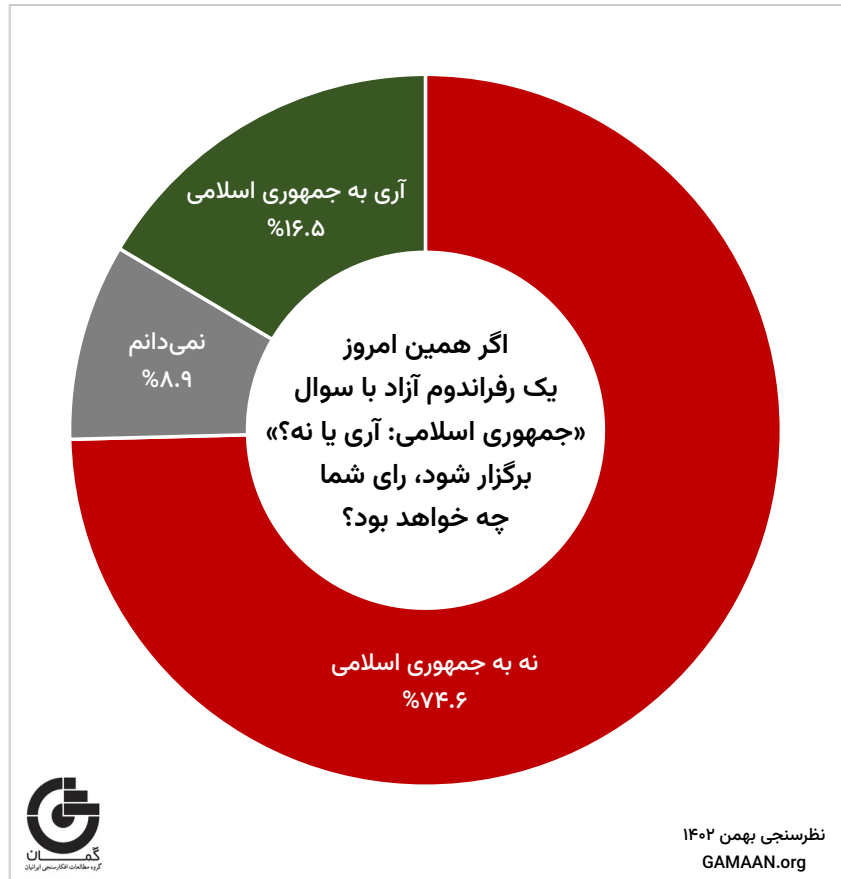
نمودار ۳

۲-۱ جمهوری اسلامی: آری یا نه؟

در این نظرسنجی از شرکت‌کنندگان پرسیده شد که «اگر همین امروز یک فراندوم آزاد با سوال "جمهوری اسلامی: آری یا نه؟" برگزار شود، رای شما چه خواهد بود؟». نتایج نشان می‌دهد که رای حدود ۷۵٪ پاسخ‌دهندگان «نه به جمهوری اسلامی» و انتخاب ۱۶٪ «آری به جمهوری اسلامی» بوده است و حدود ۹٪ گزینه «نمیدانم» را انتخاب کردند (نمودار ۴).

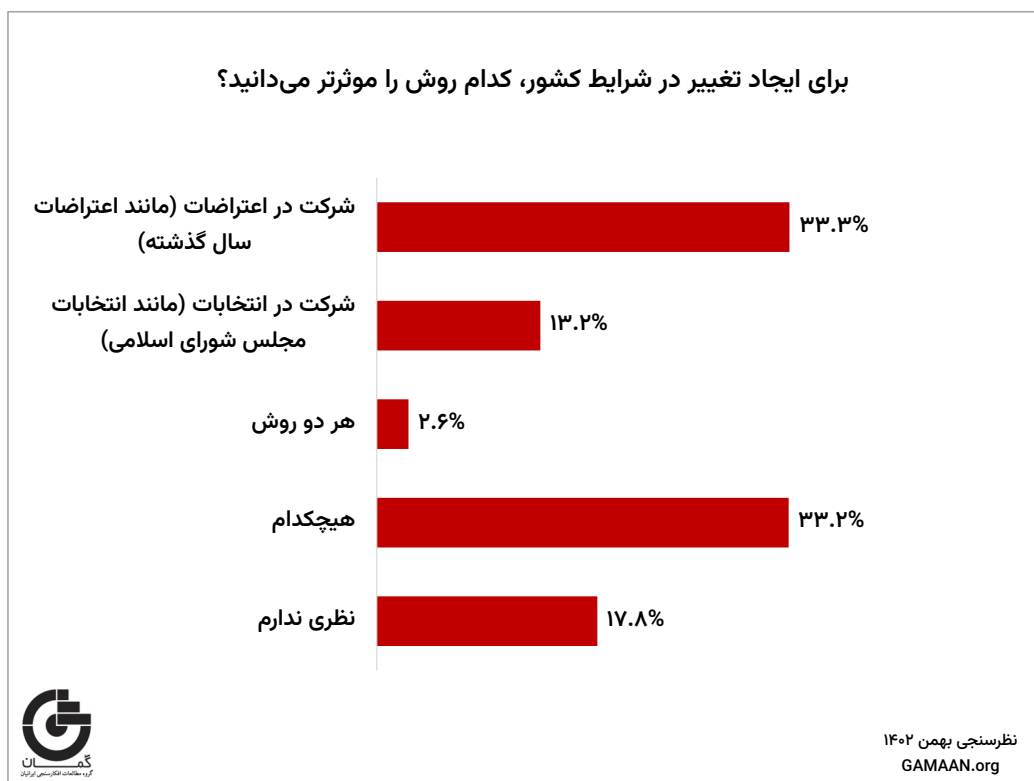
نمودار ۴

۳-۱ روش ایجاد تغییر در شرایط کشور: انتخابات یا اعتراضات؟

در این نظرسنجی از شرکت‌کنندگان سوال شد که در میان دو گزینه شرکت در اعتراضات (مانند اعتراضات سال گذشته) و شرکت در انتخابات (مانند انتخابات مجلس شورای اسلامی)، کدام روش را برای ایجاد تغییر در شرایط کشور موثرتر می‌دانند. حدود یک سوم جامعه آماری (۳۳٪) شرکت در اعتراضات را روش موثرتری می‌دانند درحالیکه حدود ۱۳٪ آنها شرکت در انتخابات را روش موثرتری میدانند. همچنین حدود یک سوم جامعه (۳۳٪) هیچ یک از این دو روش را برای ایجاد تغییر در شرایط کشور موثر نمی‌دانند. حدود ۱۸٪ هم درباره این سوال نظری نداشتند (نمودار ۵).

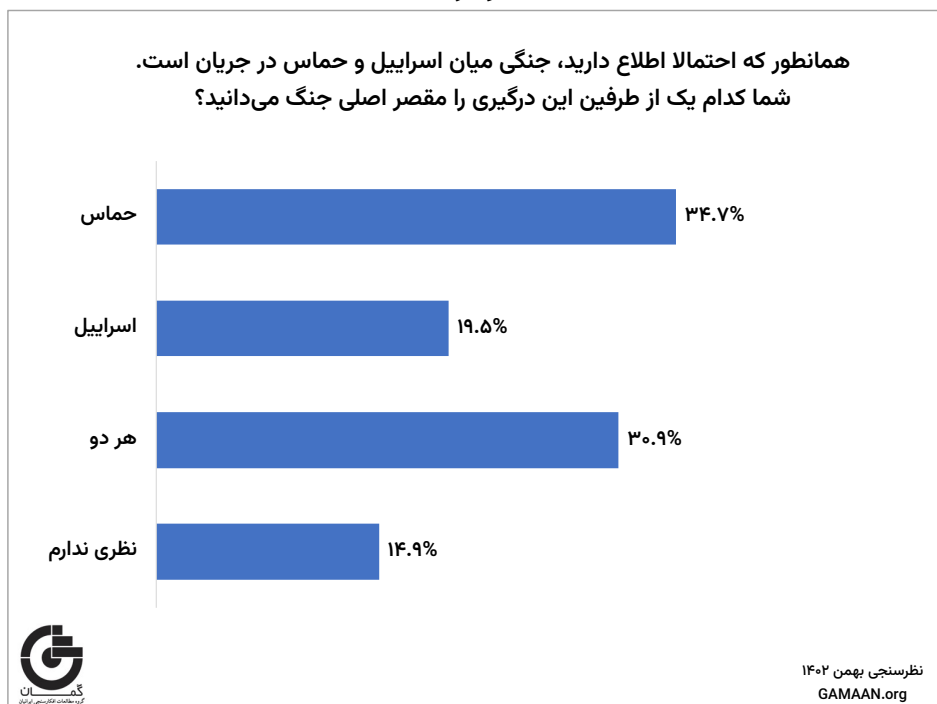
نمودار ۵

۴-۱ دیدگاه ایرانیان درباره جنگ میان اسرائیل و حماس

در این نظرسنجی همچنین دیدگاه ایرانیان درباره یکی از موضوعات مهم در سطح جهان و منطقه یعنی جنگ میان اسرائیل و حماس مورد پرسش قرار گرفت. از پاسخ‌دهندگان سوال شد که کدام یک از طرفین این درگیری را مقصر اصلی جنگ میدانند. همانطور که در نمودار ۶ مشاهده می‌شود، حدود ۳۵٪ پاسخ‌دهندگان حماس را مقصر اصلی این نزاع میدانند، و در مقابل حدود ۲۰٪ اسرائیل را مقصر اصلی این جنگ می‌دانند. همچنین حدود ۳۱٪ هر دو را مقصر این درگیری می‌دانند.

نمودار ۶

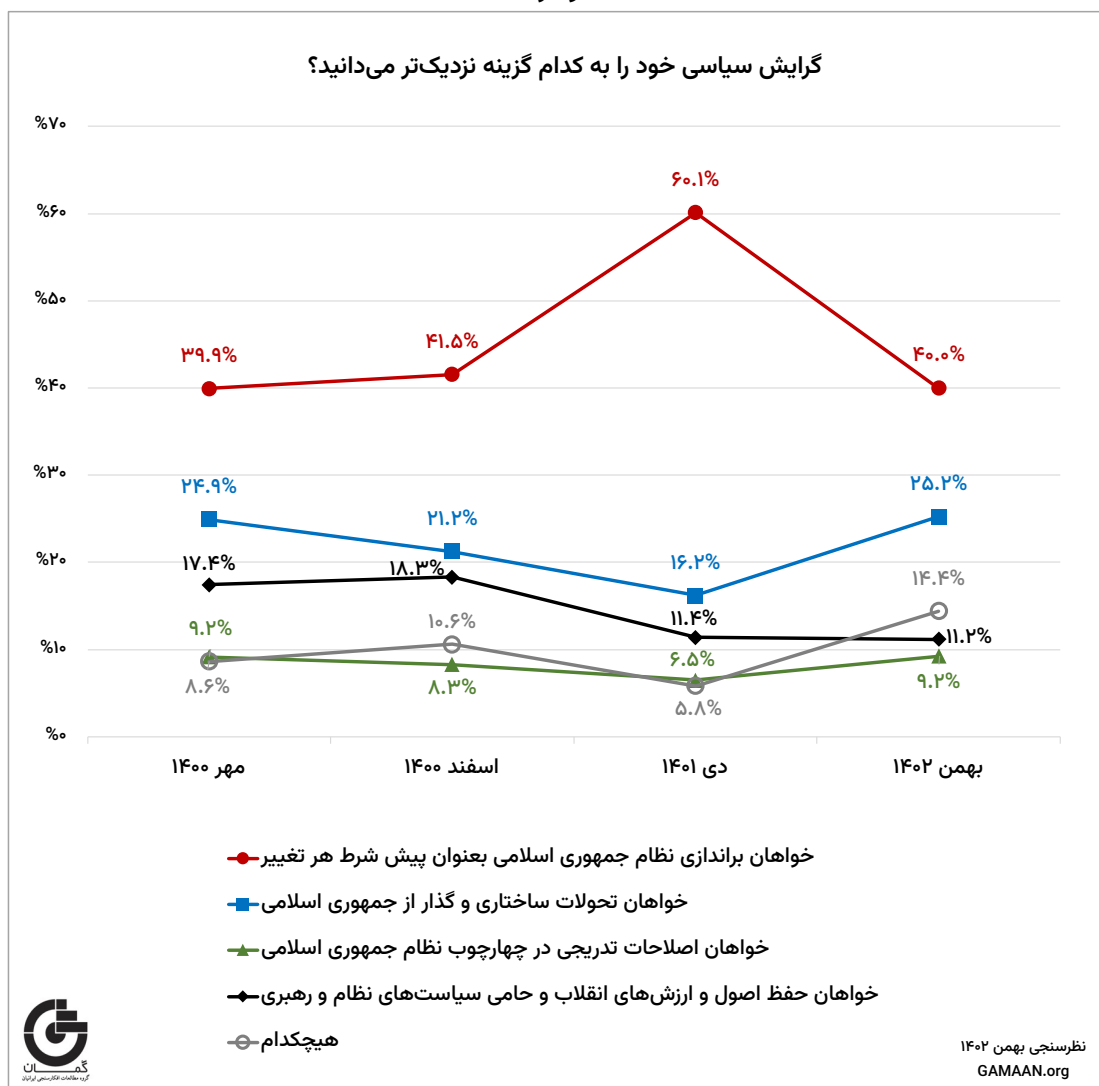
۵-۱ گرایش سیاسی ایرانیان

در این نظرسنجی همانند نظرسنجی‌های پیشین گمان، یک سوال نیز درباره گرایش سیاسی شرکت‌کنندگان پرسیده شد.

نتایج این نظرسنجی نشان می‌دهد که حدود ۴۰٪ جامعه «خواهان براندازی جمهوری اسلامی به‌عنوان پیش شرط هر تغییر»، ۲۵٪ «خواهان تحولات ساختاری و گذار از جمهوری اسلامی»، ۱۱٪ «خواهان حفظ اصول و ارزش‌های انقلاب و حامی سیاست‌های نظام و رهبری»، و ۹٪ «خواهان اصلاحات تدریجی در چهارچوب نظام جمهوری اسلامی» هستند و حدود ۱۴٪ هم خود را متعلق به هیچ یک از این گرایش‌ها نمی‌دانند.

نمودار ۷ پایگاه اجتماعی گرایش‌های سیاسی در داخل ایران را در چهار نظرسنجی اخیر موسسه گمان در دو سال گذشته نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که بعد از فروکش کردن اعتراضات سراسری سال گذشته، گرایش‌های سیاسی در ایران به وضعیت سال‌های گذشته بازگشته است و کماکان تغییر محسوسی در میزان پایگاه دو جریان سیاسی اصلاح‌طلب و اصولگرا مشاهده نمی‌شود.

نمودار ۷

بخش دوم: روش‌شناسی پژوهش

۱-۲ روش نمونه‌گیری

نظرسنجی «نگرش ایرانیان به انتخابات ۱۴۰۲» توسط «گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان)» از تاریخ ۱۱ تا ۱۸ بهمن ۱۴۰۲ به مدت ۸ روز انجام گرفت. این نظرسنجی به صورت آنلاین و نمونه‌گیری آن با استفاده از یک پلتفرم تخصصی و ایمن انجام شد.

موسسه گمان با استفاده از روش‌های نوآورانه تلاش کرده تا دیدگاه‌ها و نظراتی را که با روش‌های متداول نظرسنجی در جوامع تحت حکومت‌های استبدادی نمی‌توانند بطور علنی مورد پرسش و اندازه‌گیری قرار گیرند، به طریقی روشمند و علمی اندازه‌گیری کرده و به ثبت برساند.

پرسش‌نامه آنلاین این نظرسنجی با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی از طریق پلتفرم فیلترشکن پرمخاطب سایفون، و همچنین اشتراک‌گذاری پاسخ‌دهندگان در شبکه‌های اجتماعی (تلگرام، اینستاگرام، واتس‌آپ و توییتر) به دست اقشار مختلف مردم در سراسر ایران رسید.

بر طبق آخرین آمار [اتحادیه بین‌المللی مخابرات](#) (International Telecommunication Union)، حدود ۸۲٪ جمعیت ایران کاربر اینترنت هستند. همچنین نتایج یک [گزارش تحقیقی](#) در داخل ایران نشان می‌دهد که ۸۰ درصد کاربران اینترنت در ایران از فیلترشکن استفاده می‌کنند. در این میان، روزی ۵ تا ۱۱ میلیون نفر روزانه در ایران از [فیلترشکن سایفون](#) استفاده می‌کنند. برای کاهش اثر شبکه‌ای در نظرسنجی آنلاین (یعنی احتمال نزدیکی فکری شرکت‌کنندگان با برگزارکنندگان)، تلاش شد که این نظرسنجی از طریق نمونه‌گیری تصادفی از میان کسانی که به فیلترشکن پرمخاطب سایفون متصل می‌شوند به اشتراک گذاشته شود.

از سوی دیگر [آمار اتحادیه بین‌المللی مخابرات](#) نشان می‌دهد که در ایران، فقط حدود ۵۵٪ خانوارها دارای خط تلفن ثابت هستند. این بدین معناست که نمونه‌گیری تصادفی با استفاده از اینترنت و فیلترشکن‌ها، در مقایسه با نظرسنجی تلفنی (از طریق خطوط تلفن ثابت)، می‌تواند بخش‌های بزرگتری از جامعه را پوشش دهد.

نمودار ۸ توزیع نحوه دسترسی پاسخ‌دهندگان به پرسش‌نامه این نظرسنجی را نشان می‌دهد. نتایج یکی از سوالات نظرسنجی نشان داد که تنها ۱۴٪ پاسخ‌دهندگان پیش‌تر هم در نظرسنجی‌های موسسه گمان شرکت کرده‌اند. این نتیجه نشان می‌دهد که روش نمونه‌گیری تصادفی برای پخش پرسش‌نامه در میان گروه‌های مختلف جمعیتی و طیف‌های گوناگون فکری و اجتماعی، توانسته است نظرسنجی را به دست گروه‌های بسیار وسیعی خارج از شبکه آشنایان با موسسه گمان برساند.

۲-۲ مشخصات پرسش‌نامه و نمونه آماری

در این نظرسنجی، علاوه بر پرسش‌های اصلی، سوال‌هایی درباره مشخصات عمومی و جمعیت‌شناسی پاسخ‌دهندگان (جنسیت، رده سنی، میزان تحصیلات، استان محل سکونت، منطقه شهری یا روستایی، وضعیت شغلی، سطح درآمد خانوار، زبان محاوره‌ای در خانه، نوع بیمه درمانی) و همچنین گرایش سیاسی و رفتار انتخاباتی در پرسشنامه قرار گرفت.

از آن‌جا که پاسخ‌دهندگان به‌طور ناشناس و بدون پرسش درباره مشخصات فردی در نظرسنجی شرکت کرده‌اند، برآورد می‌شود که این افراد برای ابراز نظرات واقعی خود احساس امنیت بیشتری داشته‌اند.

بیش از ۶۰ هزار پاسخ‌دهنده از داخل و خارج کشور پرسش‌نامه نظرسنجی را به‌طور کامل پر کردند. با توجه به توزیع پرسش‌نامه از طریق پلتفرم فیلترشکن که فقط برای کاربران داخل ایران ارسال می‌شود و همچنین برطبق آنچه پاسخ‌دهندگان درباره محل سکونت خود اظهار کرده‌اند، ۹۹٪ پاسخ‌دهندگان ساکن ایران بوده‌اند. ایرانیان داخل کشور از تمامی ۳۱ استان و از مناطق شهری و روستایی در این نظرسنجی شرکت کردند (جدول ۵).

۲-۳ پالایش نمونه

در این نظرسنجی یک پرسش جهت شناسایی پاسخ‌های تصادفی یا واردشده توسط ربات قرار داده شد. پاسخ‌های نادرست به این پرسش و همچنین موارد متناقض (مانند کسانی که اظهار داشتند در سال ۱۳۹۶ یا ۱۴۰۰ هنوز به سن رای دادن نرسیده بودند اما رده سنی خود را بیش از ۳۰ سال ذکر کرده‌اند، یا کسانی که گفته بودند در انتخابات ۱۴۰۰ به سن رای دادن نرسیده‌اند اما در سال ۱۳۹۶ رای داده بودند) از نمونه آماری حذف شدند.

بعد از پالایش‌های انجام گرفته، حجم نمونه آماری نهایی از داخل ایران ۵۸،۰۱۵ پاسخ‌دهنده بوده است. در این گزارش هر جا از عبارت «نمونه خام» استفاده شود، منظور نمونه پالایش‌شده داخل

کشور است. با لحاظ کردن رده های سنی استاندارد موجود در مشخصات سرشماری و آماری موجود در کشور، نمونه نهایی مورد استفاده در این تحلیل فقط شامل پاسخ دهندگان بالای ۱۹ سال می شود.

۲-۴ روش استخراج نمونه معرف از نمونه آماری

نمونه آماری نظرسنجی های آنلاین معمولاً با مشخصات جمعیت آماری هدف انطباق کامل ندارد؛ در نتیجه برای داشتن یک نمونه آماری معرف (representative sample)، از شیوه های مختلف متوازن سازی مانند وزن دهی (weighting) یا روش تطبیق نمونه ([sample matching method](#)) استفاده می شود تا بتوان نمونه آماری را متوازن کرده و آنرا با مشخصات اصلی جمعیت هدف انطباق داد. **جمعیت آماری هدف** این نظرسنجی برای پاسخ دهندگان داخل کشور، افراد بالای ۱۹ سال و باسواد ساکن ایران هستند (کسانی که امکان استفاده از اینترنت و خواندن سوالات نظرسنجی را دارند که شامل ۹۰٪ جمعیت بزرگسال ایران می شود).

در این پژوهش، برای استخراج یک نمونه معرف (representative sample) از نمونه خام آماری، از روش وزن دهی - raking - استفاده شد. بر اساس [تحقیق جامع موسسه تحقیقاتی-نظرسنجی پیو](#) (Pew Research Center) این روش وزن دهی، با در نظر گرفتن متغیرهای مناسب جمعیتی، از موثرترین و قابل اطمینان ترین روش های متوازن سازی نمونه های نظرسنجی های آنلاین به شمار می رود.

در این گزارش برای اینکه نمونه آماری پاسخ دهندگان داخل کشور به یک نمونه آماری معرف جمعیت (representative sample) تبدیل شود، از روش وزن دهی (raking) بر مبنای پنج متغیر جمعیتی شامل رده سنی، جنسیت، سطح تحصیلات، منطقه سکونت (شهری یا روستایی)، و جمعیت استانی استفاده شد.

با توجه به اینکه روش نمونه گیری با استفاده از پلتفرم فیلترشکن، مشابه شیوه نمونه گیری تصادفی است، نمونه این نظرسنجی از توزیع متوازن و کیفیت بالایی برخوردار بوده است. پس از انجام محاسبات وزن دهی، **حجم نمونه موثر (effective sample size)** برابر با ۱۴،۵۷۳ نمونه شد که حجم نمونه بسیار بالایی برای سطح اعتبار ۹۵٪ (credibility level) و فاصله اعتبار ۵٪ (credibility interval) است.

محاسبات وزن دهی نمونه آماری با استفاده از ابزار تخصصی [شرکت هلندی Sample Weighting](#) انجام گرفت. برای تعیین به روزترین مشخصات جمعیتی ایران، از آمار جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال ایران، استخراج شده توسط طرح [آمارگیری نیروی کار ۱۴۰۱](#)، استفاده شد.

۲-۵ مشخصات نمونه آماری

جداول زیر توزیع متغیرهای جمعیتی را در نمونه خام نظرسنجی، نمونه متوازن شده و جمعیت هدف نشان می‌دهد. مشاهده می‌شود که مشخصات جمعیتی نمونه متوازن شده با جمعیت هدف کاملاً همخوان شده است.

جدول ۱: توزیع جنسیت

جنسیت	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
زن	۱۸.۴٪ (۱۰۶۹۲)	۴۷.۹٪	۴۷.۹٪
مرد	۸۱.۶٪ (۴۷۳۲۳)	۵۲.۱٪	۵۲.۱٪

جدول ۲: توزیع منطقه جغرافیایی

منطقه جغرافیایی	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
روستایی	۶.۲٪ (۳۵۷۴)	۱۹.۷٪	۱۹.۷٪
شهری	۹۳.۸٪ (۵۴۴۴۱)	۸۰.۳٪	۸۰.۳٪

جدول ۳: توزیع رده‌های سنی

رده‌های سنی	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
بین ۲۰ تا ۲۹ سال	۷.۶٪ (۴۳۷۴)	۱۹.۹٪	۱۹.۹٪
بین ۳۰ تا ۴۹ سال	۵۸.۸٪ (۳۴۱۳۷)	۵۳.۹٪	۵۳.۹٪
مساوی یا بالاتر از ۵۰ سال	۳۳.۶٪ (۱۹۵۰۴)	۲۶.۲٪	۲۶.۲٪

جدول ۴: توزیع میزان تحصیلات

میزان تحصیلات	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
دیپلم و زیردیپلم	۲۹.۱٪ (۱۶۹۰۲)	۷۲.۳٪	۷۲.۳٪
تحصیلات دانشگاهی	۷۰.۹٪ (۴۱۱۱۳)	۲۷.۷٪	۲۷.۷٪

جدول ۵: توزیع جمعیت استان سکونت

محل سکونت	نمونه خام نظرسنجی (تعداد نمونه)	نمونه متوازن شده	جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (آمار نیروی کار ۱۴۰۱)
آذربایجان شرقی	۵۰.۱٪ (۲۹۶۶)	۴.۸٪	۴.۸٪
آذربایجان غربی	۲۰.۴٪ (۱۴۰۰)	۳.۷٪	۳.۷٪
اردبیل	۱.۴٪ (۷۹۸)	۱.۴٪	۱.۴٪
اصفهان	۱۰.۰٪ (۵۸۳۱)	۶.۹٪	۶.۹٪
البرز	۴.۲٪ (۲۴۳۵)	۳.۸٪	۳.۸٪
ایلام	۰.۷٪ (۴۰۵)	۰.۷٪	۰.۷٪
بوشهر	۱.۰٪ (۵۹۰۱)	۱.۴٪	۱.۴٪
تهران	۲۶.۰٪ (۱۵۱۱۰)	۱۸.۷٪	۱۸.۷٪
چهار محال و بختیاری	۱.۴٪ (۷۸۰)	۱.۱٪	۱.۱٪
خراسان جنوبی	۱.۲٪ (۶۸۴)	۰.۹٪	۰.۹٪
خراسان رضوی	۷.۶٪ (۴۴۲۴)	۸.۰٪	۸.۰٪
خراسان شمالی	۰.۹٪ (۵۳۲)	۰.۹٪	۰.۹٪
خوزستان	۲.۸٪ (۱۵۹۶)	۵.۵٪	۵.۵٪
زنجان	۱.۰٪ (۶۰۳)	۱.۳٪	۱.۳٪
سمنان	۰.۷٪ (۴۲۴)	۱.۰٪	۱.۰٪
سیستان و بلوچستان	۰.۸٪ (۴۵۲)	۲.۴٪	۲.۴٪
فارس	۸.۲٪ (۴۷۸۲)	۶.۲٪	۶.۲٪
قزوین	۰.۹٪ (۵۲۱)	۱.۶٪	۱.۶٪
قم	۱.۱٪ (۶۵۱)	۱.۶٪	۱.۶٪
کردستان	۲.۲٪ (۱۲۸۷)	۱.۸٪	۱.۸٪
کرمان	۲.۱٪ (۱۲۱۵)	۳.۹٪	۳.۹٪
کرمانشاه	۲.۱٪ (۱۲۱۳)	۲.۳٪	۲.۳٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰.۷٪ (۴۱۴)	۰.۸٪	۰.۸٪
گلستان	۲.۲٪ (۱۲۷۱)	۲.۱٪	۲.۱٪
گیلان	۳.۱٪ (۱۸۲۶)	۳.۴٪	۳.۴٪
لرستان	۲.۱٪ (۱۲۲۶)	۲.۰٪	۲.۰٪
مازندران	۲.۴٪ (۱۳۹۵)	۴.۵٪	۴.۵٪
مرکزی	۱.۵٪ (۸۷۴)	۱.۸٪	۱.۸٪
هرمزگان	۱.۱٪ (۶۱۲)	۲.۱٪	۲.۱٪
همدان	۱.۴٪ (۸۰۰)	۲.۰٪	۲.۰٪
یزد	۱.۶٪ (۸۹۸)	۱.۵٪	۱.۵٪

در این نظرسنجی برخلاف نظرسنجی‌های پیشین گمان، برای متوازن کردن نمونه نهایی، از متغیر رفتار انتخاباتی در سال ۹۶ (که نتیجه انتخابات آن مورد مناقشه نبود و نتایج رسمی آن تا حد بالایی قابل اتکا بود) استفاده نشد چرا که به دلیل گذشت زمان، بسیاری از پاسخ‌دهندگان اظهار داشتند که رفتار انتخاباتی ۶ سال پیش خود را به یاد نمی‌آورند و همچنین بسیاری از پاسخ‌دهندگان جوان، در آن انتخابات حق رای نداشتند. از سوی دیگر، استفاده از شیوه نمونه‌گیری تصادفی با بهره‌گیری از پلتفرم فیلترشکن سایفون، باعث شد که نمونه آماری خام این نظرسنجی، توزیع متوازی از پاسخ‌دهندگان با گرایش‌های سیاسی مختلف موجود در جامعه را شامل شود و در نتیجه، برای استخراج یک نمونه معرف، وزن‌دهی با متغیرهای جمعیتی کافی باشد.

جهت اطمینان از این مساله، با بررسی پاسخ به سوال درباره گرایش سیاسی پاسخ‌دهندگان، مشخص شد که در نمونه آماری وزن‌دهی شده، کسانی که گزینه «خواهان حفظ اصول و ارزش‌های انقلاب و حامی سیاست‌های نظام و رهبری» را انتخاب کردند، ۱۱٪ نمونه متوازن‌شده را تشکیل می‌دهند که با پایگاه اجتماعی این گروه، بر مبنای نتایج [نظرسنجی‌های پیشین گمان](#) و همچنین [نظرسنجی‌های سالهای اخیر](#) دیگر موسسات، همخوان بوده است.

۲-۶ آزمون‌های اعتبارسنجی نمونه متوازن‌شده

۲-۶-۱ مقایسه توزیع آمارهای اقتصادی و اجتماعی

یکی از روش‌هایی که می‌توان به کمک آن درجه اعتماد و معرف بودن نمونه متوازن‌شده و تعمیم‌پذیری آن را سنجید، میزان تطبیق نتایج نمونه متوازن‌شده با شواهد بیرونی است.

جدول ۶ وضعیت درصد افراد شاغل در نمونه متوازن‌شده را در مقایسه با جمعیت هدف در دو سطح شهری و روستایی برای جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال بر مبنای [گزارش سالانه نیروی کار](#) نشان می‌دهد. همانطور که مشاهده می‌شود نسبت اشتغال برای نمونه متوازن‌شده با جمعیت هدف همخوانی قابل قبولی دارد.

جدول ۶: توزیع نسبت اشتغال

نسبت اشتغال	نمونه خام نظرسنجی	نمونه متوازن‌شده	آمار نیروی کار جمعیت باسواد بالای ۱۹ سال (۱۴۰۱)
کل	۵۷.۷٪	۴۱.۶٪	۴۲.۲٪
مناطق شهری	۵۸.۶٪	۴۲.۳٪	۴۰.۸٪
مناطق روستایی	۴۴.۵٪	۳۹.۱٪	۴۷.۸٪

همچنین در این نظرسنجی، از شرکت‌کنندگان درباره وضعیت درآمد خانوار پرسش شد تا بتوانیم توزیع وضعیت اقتصادی نمونه آماری را با جامعه هدف مقایسه کنیم. جدول ۷ وضعیت توزیع درآمد خانوار را نشان می‌دهد. طبق تعریف، در هر دهک درآمدی، ده درصد خانوارهای کشور قرار می‌گیرند. همانطور

که مشاهده می‌شود توزیع درآمد خانوار برای سه گروه کم‌درآمد (شامل سه دهک اول)، سطح درآمد متوسط (شامل سه دهک میانی) و سطح درآمد بالا (شامل چهار دهک بالا) در نمونه متوازن‌شده، به میزان قابل قبولی منطبق با [آمارهای رسمی اعلام‌شده درباره دهک‌های درآمدی](#) در جامعه است.

جدول ۷: توزیع میزان درآمد خانوار

توزیع درآمد در جامعه	نمونه متوازن‌شده	نمونه خام نظرسنجی	گروه‌های مختلف درآمدی بر حسب اطلاعات موجود از مرکز آمار ایران (خرداد ۱۴۰۰)
٪۳۰	٪۳۱.۳	٪۱۷.۵	خانوارهای با سطح درآمد سه دهک پایین (درآمد ماهانه خانوار کمتر از ۷ میلیون تومان)
٪۳۰	٪۴۲.۸	٪۳۹.۱	خانوارهای با سطح درآمد سه دهک میانی (درآمد ماهانه خانوار بین ۷ تا ۱۳ میلیون تومان)
٪۴۰	٪۲۵.۹	٪۴۳.۴	خانوارهای با سطح درآمد چهار دهک بالا (درآمد ماهانه خانوار بیش از ۱۳ میلیون تومان)

در این نظرسنجی همچنین از شرکت‌کنندگان پرسیده شد که معمولاً در خانه به چه زبانی صحبت می‌کنند. همانطور که جدول ۸ نشان می‌دهد، توزیع زبان‌های محاوره‌ای در نمونه متوازن‌شده با آمار موجود در [دانشنامه «اتنولوگ»](#) برای ایران تطابق بالایی دارد.

جدول ۸: توزیع زبان محاوره‌ای

آمار دانشنامه اتنولوگ (۲۰۲۱)	نمونه متوازن‌شده	نمونه خام نظرسنجی	معمولاً در خانه به چه زبانی صحبت می‌کنید؟
٪۶۰.۱	٪۶۸.۵	٪۷۳.۷	فارسی
٪۱۲.۹	٪۱۱.۳	٪۱۰.۵	ترکی / آذری
٪۵.۷	٪۵.۷	٪۵.۲	کردی
٪۴.۸	٪۴.۳	٪۳.۸	لری / بختیاری
٪۱.۴	٪۱.۴	٪۰.۴	بلوچی
٪۲.۹	٪۱.۸	٪۱.۳	گیلکی
٪۲.۷	٪۱.۵	٪۰.۸	مازنی
٪۱.۸	٪۰.۹	٪۰.۴	عربی
٪۱.۴	٪۰.۹	٪۰.۸	لکی
٪۱.۱	٪۰.۴	٪۰.۴	قشقایی
٪۰.۹	٪۰.۴	٪۰.۴	ترکمنی
٪۰.۴	٪۰.۲	٪۰.۱	دری (فارسی افغانستان)
٪۰.۶	٪۰.۴	٪۰.۳	تاتی / تالشی
٪۰.۱	٪۰.۴	٪۰.۲	لاری / اچمی
٪۰.۱	٪۰.۱	٪۰.۱	ارمنی
۳.۰	٪۲.۱	٪۱.۷	زبان دیگر

توزیع نوع بیمه درمانی پاسخ‌دهندگان یکی دیگر از شواهد بیرونی جهت اعتبارسنجی نمونه متوازن‌شده است. در این نظرسنجی از شرکت‌کنندگان پرسیده شد که تحت پوشش چه نوع بیمه [درمانی] هستند.

این سوال در ابتدای سال ۱۴۰۱ توسط [موسسه نظرسنجی دولتی ایسپا](#) از طریق نظرسنجی تلفنی مورد پرسش قرار گرفته بود. از آنجایی که نوع پوشش بیمه افراد یک سوال غیرحساس تلقی می‌شود، مقایسه با نتایج آن می‌تواند معیاری برای اعتبارسنجی نمونه متوازن شده باشد. همانطور که در جدول ۹ دیده می‌شود، توزیع پوشش بیمه درمانی در نمونه متوازن شده با آمار ارایه شده توسط نظرسنجی ایسپا همخوانی بالایی دارد.

جدول ۹: توزیع پوشش بیمه درمانی

نظرسنجی ایسپا (فروردین ۱۴۰۱)	نمونه متوازن شده	نمونه خام نظرسنجی	شما تحت پوشش چه نوع بیمه‌ای هستید؟
٪۵۰.۷	٪۴۸.۹	٪۵۲.۸	تامین اجتماعی
٪۷.۲	٪۱۰.۹	٪۹.۲	بیمه سلامت
٪۷.۸	٪۹.۹	٪۱۳.۷	خدمات درمانی
٪۹.۸	٪۶.۸	٪۲.۴	بیمه روستایی و عشایر
٪۳.۴	٪۲.۹	٪۲.۷	نیروهای مسلح
٪۲.۹	٪۱.۵	٪۱.۷	بیمه دیگر
٪۱۷.۶	٪۱۹.۱	٪۱۷.۴	بیمه نیستم

۲-۶-۲ اعتبارسنجی با بهره‌گیری از نظرسنجی پیمایش جهانی ارزش‌ها (WVS)

نهاد بین‌المللی [World Values Survey \(WVS\)](#) یا «پیمایش جهانی ارزش‌ها»، در بهار ۱۳۹۹ یک نظرسنجی در ایران با روش مصاحبه حضوری انجام داده است. در «نظرسنجی نگرش ایرانیان به انتخابات ۱۴۰۲» تعدادی از سوالات پرسیده‌شده در نظرسنجی WVS در میان پرسش‌ها قرار داده شد تا با مقایسه نتایج دو نظرسنجی بتوان اعتبار روش اندازه‌گیری و نمونه متوازن شده را ارزیابی کرد. بدین منظور مجموعه‌ای از سوال‌های «غیر حساس» در کنار یک سوال «حساس» مورد پرسش قرار گرفت تا نتایج دو نظرسنجی مورد مقایسه قرار گیرد. همانطور که در جدول ۱۰ دیده می‌شود مجموع میزان اهمیت داشتن یا اهمیت نداشتن موضوعات غیرحساس (خانواده، دوستان، شغل و کار) در دو نظرسنجی اختلاف کمی را نشان می‌دهد، درحالی‌که درباره یک موضوع حساس در فضای سیاسی و اجتماعی ایران (اهمیت دین) پاسخ دو نظرسنجی کاملاً متفاوت است.

جدول ۱۰: نتایج سوالات یکسان درباره اهمیت موارد مختلف در زندگی در مقایسه با نظرسنجی WVS (بهار ۱۳۹۹)

هر یک از این موارد تا چه میزان در زندگی شما اهمیت دارد؟	بسیار اهمیت دارد	تا حدی اهمیت دارد	چندان اهمیت ندارد	اصلاً اهمیت ندارد	نمیدانم
خانواده	WVS	٪۹۳.۹	٪۵.۲	٪۰.۸	٪۰.۱
	گمان (متوازن شده)	٪۹۴.۰	٪۴.۱	٪۰.۶	٪۰.۶
دوستان	WVS	٪۲۸.۶	٪۵۴.۴	٪۱۱.۲	٪۵.۷
	گمان (متوازن شده)	٪۳۱.۸	٪۵۱.۰	٪۱۲.۳	٪۳.۵
شغل و کار	WVS	٪۷۸.۰	٪۱۸.۶	٪۱.۹	٪۱.۳
	گمان (متوازن شده)	٪۸۶.۴	٪۹.۳	٪۱.۴	٪۱.۴
دین	WVS	٪۶۹.۴	٪۲۲.۸	٪۳.۵	٪۴.۲
	گمان (متوازن شده)	٪۲۷.۹	٪۱۷.۸	٪۱۶.۴	٪۳۴.۸

این بررسی مقایسه‌ای این فرضیه را تایید می‌کند که اندازه‌گیری دیدگاه واقعی مردم پیرامون «سوالات حساس» توسط روش‌های متداول نظرسنجی (تلفنی یا مصاحبه حضوری) در جوامعی مانند ایران با تردیدهای جدی مواجه است.

موسسه تحقیقاتی «گمان» در انتها لازم می‌داند از تمامی شرکت‌کنندگان در این نظرسنجی که با اختصاص وقت خود به این پژوهش یاری رساندند صمیمانه تشکر کند.

گمان در مقابل این همیاری داوطلبانه و اختیاری پاسخ‌دهندگان، خود را مسئول دانسته و مطابق منشور کاری خود به حفظ امانت در داده‌های ثبت‌شده توسط پاسخ‌دهندگان متعهد است.

تیم تحقیقاتی گمان همچنین به لحاظ حرفه‌ای متعهد است که با رعایت اصول علمی و به کارگیری روش‌های نوآورانه در نمونه‌گیری، حداکثر تلاش خود را برای جمع‌آوری نظرات از تمامی اقشار و دیدگاه‌های مختلف موجود در جامعه ایران انجام دهد.

گمان همچنین خود را ملزم می‌داند که همزمان با بهره‌گیری از روش‌های علمی در استخراج نمونه معرف و آنالیز داده‌ها، در روش تحلیل و در ارائه گزارش عمومی و اعلام میزان خطای احتمالی به مخاطبان، بطور شفاف عمل کند. گمان همواره از نظرات، پیشنهادات و انتقادات مخاطبان استقبال می‌کند.

موسسه گمان آمادگی دارد تا بر اساس ضوابط مورد توافق، جهت همکاری در پژوهش‌های علمی با موسسات مطالعاتی و دانشگاهی، داده‌های نظرسنجی را به اشتراک بگذارد. همچنین رسانه‌ها یا موسسات تحقیقاتی که علاقمند به دریافت گزارشات تکمیلی و داده‌های جزئی‌تر این نظرسنجی هستند، می‌توانند با [موسسه گمان](#) تماس بگیرند.

درباره گمان

گروه مطالعات افکارسنجی ایرانیان (گمان) یک موسسه پژوهشی مستقل و ثبت شده در هلند است که در زمینه مطالعات افکارسنجی با تمرکز بر اندازه‌گیری و تحلیل دیدگاه‌ها و افکار ایرانیان فعالیت می‌کند.

گمان به‌طور ویژه تلاش می‌کند بخش‌هایی از نگرش و دیدگاه‌های ایرانیان در حوزه‌های اجتماعی و سیاسی را که در شرایط جاری کشور امکان بیان و علنی شدن ندارند، اندازه‌گیری و تحلیل کند.

نتایج پژوهش‌های گمان، علاوه بر بازتاب گسترده در رسانه‌های فارسی، در مجلات و رسانه‌های سرشناس بین‌المللی مانند اکونومیست، وال‌استریت ژورنال، گاردین، دوپچه‌وله، نیویورک مگزین، نیوزویک، کانورسیشن و دیگر رسانه‌ها به زبان‌های مختلف مورد ارجاع قرار گرفته است.

در انتهای سال ۲۰۲۲ جامعه تحقیقاتی MRS در لندن، جایزه «مدال عالی» خود را به موسسه گمان برای «سهم فوق‌العاده در انجام پژوهش علمی» اهدا کرد.

موسسه گمان تحت نظارت دکتر عمار ملکی، استادیار علوم سیاسی در دانشگاه تیلبورگ هلند (موسس و مدیر گمان) و دکتر پویان تمیمی عرب، استادیار مردم‌شناسی و مطالعات دینی در دانشگاه اوترخت هلند فعالیت می‌کند.

